

STORTINGET

Innst. 358 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 119 L (2019–2020)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Midlertidige endringer i kontantstøtteleven og barnetrygdloven (unntak for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19)

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Barne- og familiedepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven) og i lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (kontantstøtteleven).

Barnetrygd og kontantstøtte faller bort ved opphold i utlandet som overstiger tre måneder. Departementet foreslår å gjøre midlertidige unntak for å forhindre at familier som på grunn av covid-19 ikke kan reise tilbake til Norge som planlagt, mister barnetrygd og eventuell kontantstøtte.

Bakgrunn – gjeldende rett

Barnetrygd og kontantstøtte gis for barn som er bosatt i Norge. Dette følger av barnetrygdloven § 2, jf. § 4 og kontantstøtteleven § 2.

Etter barnetrygdloven § 4 tredje ledd regnes ikke barnet lenger som bosatt i Norge ved fravær fra Norge som varer mer enn tre måneder. Tilsvarende regel følger av kontantstøtteleven § 2 andre ledd.

Barnetrygdloven har enkelte unntak fra kravet om at barnet må være bosatt i Norge for å få rett til barnetrygd. Et barn som ikke lenger er bosatt i Norge etter § 4,

kan etter § 5 likevel få barnetrygd. Familier som før utreise har fått innvilget barnetrygd etter barnetrygdloven § 5, berøres ikke av problemstillingen i proposisjonen. Det gjør heller ikke foreldre som har rett til barnetrygd og kontantstøtte etter EØS-avtalen.

Høringen

Den 6. april 2020 sendte Barne- og familiedepartementet på offentlig høring forslag til midlertidige unntak i barnetrygdloven og kontantstøtteleven. Fristen var 14. april 2020. Den korte høringsfristen var begrunnet i at unntakene har sammenheng med den pågående covid-19-pandemien, og at det derfor er behov for at endringer kan vedtas så raskt som mulig. Den korte fristen kan også forsvares ved at forslagene utelukkende er til gunst for familiene som vil nyte godt av eventuelle unntak.

Høringsbrevet ble ikke sendt direkte til noen mottakere, men ble publisert på Barne- og familiedepartementets side på regjeringen.no. Alle som ønsket, kunne gi innspill. Det kom ikke inn noen hørings svar.

Departementets vurderinger og forslag

Det er etter Barne- og familiedepartementets oppfatning ikke rimelig at familier som ville beholdt barnetrygd og kontantstøtte hvis de hadde hatt mulighet til å reise tilbake til Norge som planlagt innenfor tre måneder, skal miste ytelsen hvis de på grunn av covid-19-pandemien må bli værende i utlandet. Det bør derfor vedtas et midlertidig unntak fra de ordinære reglene for denne gruppen.

Midlertidige unntak fra de ordinære reglene i barnetrygdloven og kontantstøtteleven må utformes slik at de treffer dem som på grunn av covid-19-pandemien ikke klarer å returnere til Norge som planlagt, og som

dermed mister barnetrygd og kontantstøtte. Det er ikke aktuelt å gi ytelser til familier som uansett hadde planlagt et lengre utenlandsopphold.

Det er en forutsetning for rett til barnetrygd og kontantstøtte etter unntaksregelen at utenlandsoppholdet overstiger tre måneder som følge av covid-19-pandemien. Dersom familien uansett hadde planlagt et lengre utenlandsopphold, kan det ikke gis barnetrygd eller kontantstøtte etter unntaksregelen.

Departementet understreker at alle øvrige vilkår i barnetrygdloven og kontantstøtteloven fortsatt vil gjelde.

Endringene foreslått i proposisjonen, vil ikke bli vedtatt før tidligst i juni 2020. Det innebærer at enkelte familier allerede kan ha mistet barnetrygd og kontantstøtte. Lovendringene må derfor få virkning tilbake i tid for å nå de tilfellene unntakene er ment å dekke. Det innebærer at i tilfeller der Nav vurderer at vilkårene er oppfylt, kan barnetrygd og kontantstøtte etterbetales.

Departementet understreker at selv om familien har mistet ytelsen, vil retten vanligvis gjenoppstå når familien kommer tilbake til Norge. Et barn anses som bostatt i Norge, og utløser rett til barnetrygd og kontantstøtte, når barnet har oppholdt seg eller skal oppholde seg her i mer enn 12 måneder.

Siden unntaket skal være midlertidig, må det gis en bestemmelse om opphevelse av loven. Selv om unntaket bare skal omfatte perioden fram til det er mulig å returnere til Norge igjen, foreslår departementet at loven ikke oppheves før 1. januar 2021. Dermed vil unntaksbestemmelsen stå i loven noe ut over perioden unntaket i praksis vil gjelde for. Det sikrer at det ikke oppstår tvil i etaten med hensyn til om saker som kommer inn, kan behandles etter unntaksbestemmelsene. At unntaksbestemmelsene blir stående i lovteksten noe lenger, åpner også for at foreldre som unntaket kan være relevant for, fanger dette opp. For eksempel kan dette gjelde for familier som nylig har kommet tilbake fra reise, og som ikke har fått gjort seg kjent med bestemmelsen tidligere.

Departementet viser for øvrig til de ordinære reglene om etterbetaling.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Barne- og familiedepartementet antar at de aller fleste har fulgt myndighetenes oppfordring om å vende tilbake til Norge. Departementet legger derfor til grunn at svært få vil bli omfattet av det midlertidige unntaket. Perioden unntaket gjelder for, er også svært kort. Departementet legger derfor til grunn at de samlede økonomiske konsekvensene av forslaget også er meget små. Det er her tale om familier som ville fått barnetrygd og kontantstøtte hvis de hadde klart å komme tilbake til Norge som planlagt. Det vil ikke være vesentlige administrative kostnader ved forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Tone Merete Sønsterud, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, viser til proposisjonen, hvor det fremmes forslag om midlertidig endring i kontantstøtteloven og barnetrygdloven for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19.

Komiteen merker seg den korte høringsfristen og at det ikke kom inn noen høringsvar. Den korte fristen kan forsvares ved at forslagene utelukkende er til gunst for familiene som vil nyte godt av eventuelle unntak.

Komiteen ser at begrunnelsen for proposisjonen er at det ikke er rimelig at familier som på grunn av covid-19-pandemien må bli værende i utlandet i over tre måneder, skal miste ytelsen, og videre at forslaget er rammet inn slik at det ikke vil omfatte familier som uansett hadde planlagt et lengre utenlandsopphold. Komiteen merker seg at det er en forutsetning at utenlandsoppholdet overstiger tre måneder som følge av covid-19-pandemien.

Komiteen er av den oppfatning at barnetrygden og kontantstøtten for mange familier er et viktig økonomisk bidrag, og støtter derfor departementets forslag.

Komiteen støtter forslaget om at lovendringen gis virkning tilbake i tid for å nå de tilfellene unntakene er ment å dekke. Komiteen støtter også at departementet ikke foreslår noen konkret dato for hvor lenge man kan påberope seg unntaksreglene, men at det må dokumenteres at utenlandsoppholdet var planlagt å skulle vare under tre måneder.

Departementet foreslår at loven ikke oppheves før 1. januar 2021 for å sikre at foreldre som unntaket kan være relevant for, fanger dette opp. Komiteen støtter dette.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til midlertidig lov

om endringer i kontantstøtteloven og barnetrygdloven (unntak for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19)

I

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre skal § 2 andre ledd nytt tredje punktum lyde:

Hvis et utenlandsopphold varer mer enn tre måneder på grunn av utbrudd av covid-19, regnes barnet fortsatt som bosatt i riket dersom

- a) det dokumenteres at oppholdet var planlagt å skulle vare under tre måneder, og*
- b) barnet har reist fra Norge før 15. mars 2020.*

II

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd skal § 4 tredje ledd nytt tredje punktum lyde:

Hvis et utenlandsopphold varer mer enn tre måneder på grunn av utbrudd av covid-19, regnes barnet fortsatt som bosatt i riket dersom

- a) det dokumenteres at oppholdet var planlagt å skulle vare under tre måneder, og*
- b) barnet har reist fra Norge før 15. mars 2020.*

III

Loven trer i kraft straks.

Loven oppheves 1. januar 2021.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 8. juni 2020

Kristin Ørmen Johnsen

leder

Tage Pettersen

ordfører

